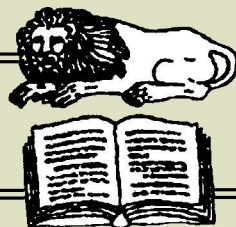

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

111. szám

Húsvét

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat
Budapest, 2018

Jeromos füzetek 111. szám

Jézus alászállt a poklokra (ortodox ikon)	címlap
Nagyszombat	1
Szolgálattelvők az 1. Tim 3,1-13-ban	3
„Élő Ige” Bibliaiskola (Vágvölgyi Éva)	17
Izajás próféta pecsétje	28
Visszatekintés: Konkordancia az Újszövetséghez	29
Társulatunk életéből: Közös bibliaolvasás (Mária testvér)	31
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k

Az első magyar szent-írástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Györki László, Kocsis Imre,
+Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Alászállt...

Mi történt? Nagy csend van ma a földön. Nagy csend és teljes elhagyatottság. Nagy a csend, hiszen meghalt a Király. Megremegett a föld, aztán elcsendesült, hiszen Isten szenderült el a testben, és feltámasztotta a régóta sírban nyugvókat. Isten halt meg a testben, és megfutamította az alvilágot.

Először is az összülőket, de megtalált bárányokat keresi fel. Azokat akarja felkeresni, akik a halál teljes sötétjében és árnyékában vannak fogva tartva, egyenesen a rabságban levő Ádámhoz és Évához megy, és megszabadítja a szenvedésektől Ádámot Isten, aki szintén az ő Fia.

Elmegy hozzájuk az Úr, és magával viszi a kereszt győzelmi jelvényét. Mihelyt Ádám ősatyánk megpillantja őt, bűnbánón mellét veri ámulatában, és ezt kiáltja oda a többieknek: „Az én Uram legyen mindnyájatokkal!”. Erre maga Krisztus felel így Ádámnak: „És a te lelkeddel!”. Majd kézenfogva életre kelti őt e szavakkal: „Kelj életre álmodból, támadj fel a halálból, Krisztus rád ragyogott!”.

Én a te Istened vagyok, én miattad lettem Fiaddá, teérted és ezekért a te ivadékaidért. Most szólok, és hatalmam folytán ezt a parancsot adom a halál ezen foglyainak: szabadok vagytok! A halál sötétjében levőkhöz meg így szólok: legyetek az élet világosságában! A halál tehetetlenségében levőknek meg azt mondom: támadjatok fel!...

Neked, a halottnak, ezt parancsolom: kelj fel az életre, hiszen nem azért alkottalak meg, hogy a halál bilincsei között légy mindörökkre. Támadj fel halálodból: hiszen én vagyok a holtak élete. Kelj fel, akit kezeim alkottak, kelj fel, akit saját képem hasonlatosságára alkottalak.

Én, a te istened, teérted lettem a te gyermekeddé. Én, az Úr, teérted vettem fel a szolgálai alakot. Én, aki az egek felett vagyok, teérted jöttem a földre és az alvilágba. Teérted, az emberért lettem a holtak között is a saját erőmből élő emberré. Teérted, aki az édenkertből ki-

jöttél, engem is kertből hurcoltak el a zsidók, és egy kertben feszítettek keresztre...

Teérted haltam meg a kereszten, teérted járta át oldalamat a lándzsa, teérted, aki elaludtál az édenkerben, és oldaladból származott Éva. Az én átdöfött oldalam gyógyította meg Éva fájdalmát. Az én halálom vezet ki téged a halálból. Az én lándzsám semmisíti meg azt a lándzsát, amely téged rabságban tart.

Kelj fel, távozzunk innen! A paradicsomkert földjéről ellenséged taszított ki téged, én azonban már nem is a paradicsomkertrbe, hanem mennyei trónra viszlek ki innen téged. El voltál tiltva az élet fájától, most pedig, nézd, én, maga az Élet, együtt vagyok veled...

Áll már a készséges és szolgáló keruboktól övezett trónod, vár már lakásod elkészített eledellel, vár már örök hajlékod, díszes lakóhelyed örök javakkal telve, vár már az öröktől fogva számodra elkészített nennyek országa.

Egy ókori szentbeszéd Nagyszombat napjára.
(Az Imaórák Liturgiája, II. k., 408-410.o.)

Kocsis Imre

Szolgálattevők az 1. Tim 3,1-13-ban

A lelkipásztori levelek (1-2Tim; Tit) több szempontból is különböznek egyéb páli levelektől, ezért a biblikusok nagy többsége úgy véli, hogy nem közvetlenül Pál apostoltól, hanem a tanítványi körétől származnak. Szerzőjük a páli örökségre támaszkodva ír, hogy saját korára (az 1. század utolsó évtizedeire) vonatkozólag adjon eligazítást. Ezt a nézetet én is elfogadom, azzal a kiegészítéssel, hogy a levelekben régebbi hagyományok lettek feldolgozva.¹

Az egyik jelentős különbség az egyházszervezettel kapcsolatos. A többi páli levélben erről nem volt szó rendszerezett formában, míg a lelkipásztori levelekben éppen az egyházszervezet az egyik fő téma. Ezzel összefüggésben nagy hangsúly esik a szolgálattevőkre, amelyekre általános megnevezések² helyett sajátos címek szerepelnek, úgymint ἐπίσκοπος *episzkoposz*, πρεσβύτερος *preszbüterosz*, διάκονος *diakonosz*, amelyek általánosan elfogadottak a keresztény közösségekben. Sőt az egyházi hivatalba történő beiktatás meghatározott szertartással, kézrátétellel történik (1Tim 4,14; 2Tim 1,6). A szerző annak ismertetésére is nagy hangsúlyt helyez, hogy milyen feltételek szükségesek a tisztségek betöltéséhez. A feltételek leg részletesebb kifejtése az 1Tim 3,1-13-ban olvasható. A jelen tanulmány alapvetően ennek a szövegnek a vizsgálatára irányul, de előtte szabadjon néhány szót szólni a lelkipásztori levelekben megjelenő tisztségmegnevezésekről.

Tisztségmegnevezések a lelkipásztori levelekben

Mindenekelőtt azt kell hangsúlyoznunk, hogy az egyes megnevezések még nem egymástól világosan elkülönült tisztségeket jelölnek. Figyelemre méltó, hogy az *episzkoposz* és a *diakonosz* egyértelműen

¹ A kérdés bővebb ismertetéséhez vö. KOC SIS I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába II*, Budapest 2011, 172-174.

² Elöljáró: 1Tessz 5,12; Róm 12,8; próféták, tanítók, pásztorok: 1Kor 12,28; Ef 4,11.

meg van különböztetve, az *episzkoposz* és a *preszbüterosz* viszont nem. Az mindenesetre feltűnő, hogy az *episzkoposz* – *preszbüterosz* címek esetében az első mindig egyes számban fordul elő (1Tim 3,1k; Tit 1,7), a második viszont többes számban is szerepel (1Tim 5,17; Tit 1,5). Ám az ellátandó feladatokat illetően nincs közöttük lényeges különbség. Jól látszik ez a Tit 1,5-9-ben, amelyben az előljárók gondos kiválasztására történik buzdítás. Érdekes, hogy először a *preszbüteroi* megnevezést olvassuk (1,5), de nem sokkal utána az *episzkoposz* cím áll (1,7), amely ugyanakkor nem egy teljesen különálló tisztséget jelöl. A két cím minden bizonnyal két különböző környezetre vezethető vissza. A zsidó-keresztények a zsidó közösségekben szokásos megnevezést (vének = presbiterek) használták előljáróikra, a pogány-keresztények ellenben a görög kultúrkörben ismert „felügyelő” (*episzkoposz*) szót. Szabadjon most a címek háttéréről kicsit bővebben szólni.

A *πρεσβύτερος*, amelynek alapjelentése: öreg, vén, a héber *זקן* (*zakén*) megfelelője. Zsidó környezetben a szó, a mindennapi jelentésen túl, hivatali megjelölés olyan személyekre, akik egy-egy közösség vezető testületének tagjai voltak. A főtanács egyik csoportját a „vének” alkották, akik a laikus arisztokráciából kerültek ki (vö. 1Makk 1,26; 7,33; 11,23; Mt 21,23; 26,3.47; 27,1.3.12.20 stb.). A helyi, illetve a zsinagógák körül létrejött közösségek tanácsának tagjait is véneknek nevezték (vö. Jud 6,16.21; 7,23; 8,10; 10,6). Ebből kifolyólag nem meglepő, hogy a jeruzsálemi és a palesztinai zsidó-keresztény közösségek előljáróit is a *preszbüterosz* címmel illették (vö. ApCsel 11,30; 15,2.4.22; 21,18; Jak 5,14). A megnevezést később más területeken is használni kezdték (vö. ApCsel 14,23; 20,17; 1Pét 5,1).³

Az *ἐπίσκοπος* szó gyakran szerepel a görög irodalomban hivatali megnevezésként, „felügyelő” értelemben. A görög-hellenista világban tevékenykedő „felügyelők” feladata változó volt: az előírások betartásának ellenőrzése, gazdasági felügyelet, gondnoki munkakör stb. Az Újszövetségben csak ritkán fordul elő a főnév. Hivatali meg-

³ Vö. G. BORNKAMM, art. *πρέσβυς, πρεσβύτερος*, in *ThWNT VI* (1959) 652-680.

jelölésként a lelkipásztori leveleken kívül csak a Fil 1,1-ben és az ApCsel 20,28-ban szerepel. Az 1Pét 2,25-ben viszont, érdekes módon, az *episzkoposz* magának Jézusnak a megnevezése.⁴

A *διάκονος* főnevet elég változatosan használták a görög iratokban olyan személyekre, akik üzeneteket adtak át, megbízatásokat teljesítettek vagy asztalnál felszolgáltak. Pál a főnevet Krisztusra (Róm 15,8) és saját magára (2Kor 3,6) vonatkozólag is használja, ugyanakkor esetenként a keresztény szolgálattevőket is ezzel a szóval jelöli (Róm 16,1-2; Kol 1,7).⁵

Tanulságos, hogy a közvetlenül Páltól származó ún. protopáli levelekben nem szerepel a *πρεσβύτερος* megnevezés. Ez azt mutatja, hogy a többségében pogány-keresztényekből álló közösségekben, a kezdeti időben, ezt a címet még nem ismerték. Az *ἐπίσκοπος* szó, a *διάκονος* főnévvel együtt, a Filippi levél címzésében (1,1) tűnik fel először. Ám a Filippi levélben a megnevezésekhez kötődő feladatkör semmilyen formában nincs rögzítve, míg a lelkipásztori levelekben az egyházszerkezet szilárd formát öltve jelenik meg. Ráadásul a Filippi levélben az *episzkoposz* főnév is többes számban áll.⁶

A kutatók egy része nagy jelentőséget tulajdonít annak a ténynek, hogy a lelkipásztori levelekben az *episzkoposz* következetesen egyes számban szerepel. Ebből a tényből arra következtetnek, hogy az *episzkoposz* voltaképp a presbitérium vezetője. Így a levelek szerin-

⁴ Vö. H. W. BEYER, art. *ἐπίσκοπος*, in *ThWNT II* (1935) 604-617; J. SCHLOSSER, *Le ministère de l'évêque d'après les épîtres pastorales*, in *UÖ, A la recherche de la Parole. Études d'exégèse et théologie biblique*, Paris 2006, 561-596. Egyes kutatók szerint az *ἐπίσκοπος* megnevezés háttérében nem a görög szóhasználat áll, hanem a qumráni iratokban megjelenő *מבקר* (*m'bakkér*) szó, amelyet a qumráni közösségekben a pásztorszerepet betöltő előjárójára alkalmaztak. Ez a felvetés azonban nem talált kedvező fogadtatásra. A kérdés kritikus kiértékeléséhez vö. J. ROLOFF, *Der erste Brief an Timotheus* (EKK XV), Zürich/Neukirchen-Vuyn 1988, 173.

⁵ Vö. H. W. BEYER, art. *διάκονος*, in *ThWNT II* (1935) 88-93; J. N. COLLINS, *Diakonia. Re-interpreting the Ancient Sources*, New York/Oxford 1990; A. HENTSCHEL, *Diakonia im Neuen Testament*, Tübingen 2007.

⁶ A filippi keresztény közösségben valószínűleg a fentebb említett prófán szóhasználat alapján kezdték használni a megnevezést. Hogy Filippiben konkrétan miben is állt az egyházi „felügyelő” feladata, azt nem tudjuk teljes bizonyossággal meghatározni. Vö. Kocsis I., *Bevezetés*, 101-102.

tük a monarchikus egyházszervezet kezdeti stádiumát tükrözik.⁷ Mindazonáltal nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a szóban forgó főnév a Tit 1,7-ben, miként szó volt róla, a *preszbüterosz* szinonimájaként jelenik meg. Igaz ugyan, hogy ez utóbbi megnevezés többes számban áll, ám a szövegkörnyezet mutatja, hogy ez nem szükségképpen azt jelenti, hogy az egyes helyi közösségekben több presbiter is jelen volna. A Tit 1,5-ben adott felszólítás – „városonként presbitereket rendelj” (Tit 1,5) – érthető úgy is, hogy minden helyen, ahol keresztény közösség létezik, megfelelő előljárót kell kijelölni, akire mind a *preszbüterosz*, mind az *episzkoposz* megnevezést használja a szerző.⁸ Éppen ezért a lelkipásztori leveleket illetően még nem állítható teljes bizonyossággal három, egymástól világosan elkülöníthető tisztség.⁹ Ez persze kérdést vet fel az *episzkoposz* főnév fordítására vonatkozólag. A főnevet hagyományosan a „püspök” szóval fordítják, ám ezen ma – legalábbis a katolikus szóhasználatban – a háromfokozatú hierarchia legfelső fokán álló személyt értik. A lelkipásztori levelekben azonban – úgy tűnik – még nem ebben az értelemben szerepel a főnév. Ennek ellenére a továbbiakban, az 1Tim 3,1-13 magyarázata során, én is a püspök szót használom, de általánosabb jelentéssel. A helyi keresztény közösség vezetőjét értem rajta.¹⁰ Ennek tudatosítása érdekében esetenként meghagyom az eredeti görög *episzkoposz* formát.

⁷ Vö. J. ROLOFF, *Timotheus*, 176; J. SCHLOSSER, *Le ministère de l'évêque*, 580-583; P. POKORNY – U. HECKEL, *Einleitung in das Neue Testament*, Tübingen 2007, 669.

⁸ Szintén a különböző helyeken szolgálatot teljesítő presbiterekre vonatkoztatható az 1Tim 5,17-ben található többes szám.

⁹ A szigorú értelemben vett monarchikus püspökség Antiochiai Szent Ignác leveleiben jelenik meg először: Ign Magn 6,1; Ign Trall 2,1-3; 3,1; Ign Szmirn 8,1.

¹⁰ Erre a szempontra többnyire a Szentírás hivatalos magyar nyelvű fordításaiban is felhívják a figyelmet. A Szent István Társulat által megjelentetett *Bibliában* (2003) az 1Tim 3,1-hez az alábbi magyarázat olvasható. „Az előljáró, episzkoposz akkor jelenthette még a püspököt és papot egyaránt.” A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat által kiadott *Szentírásban* (Káldi-Neovulgáta Szentírás, 2012) ugyanazon bibliai helyet így kommentálják: „A püspökség: a görög kifejezés felügyelőt jelent; itt még nem kell a mai értelemben vett püspöki méltóságra gondolni.” A Simon László által készített és a Pannonhalmi Főapátság által megjelentetett *Uj-szövetségben* (2014) nincs külön magyarázat, ám nagyon tanulságos, hogy a görög *episzkoposz* főnevet következetesen az „előljáró” szóval ad-

A tisztségviselőkre vonatkozó követelmények: 1Tim 3,1-13

A vizsgálandó szövegben a szerző csak a tisztségek betöltéséhez szükséges adottságokat és jellemvonásokat sorolja fel, de a tisztségekkel együtt járó feladatokról nyíltan nem ír. A két jegyzék hasonló felépítésű. Az első követelmény általános jellegű, amelyet a később felsoroltak konkretizálnak. A püspök-listában a „feddhetetlen” (ἀνεπίλημπτος) szó jelöli az alapkövetelményt, amelyet nagyrészt pozitív tartalmú megjegyzések követnek. A lista utolsó három tagja hosszabb, mint az előzőek, mert itt a követelményekhez indoklás is kapcsolódik. A diakónus-listában a „tiszteletre méltó” (σεμνός) jelző szerepel alapkövetelményként, majd három rövid, negatív tartalmú kitétel következik, amelyekkel a 9. vers hosszabb kijelentése áll el-entetben. A folytatás is összetett: az egyszerű felsorolást egész mondatokban előadott érvelés váltja fel. Külön érdekesség, hogy a férfi diakónusokkal kapcsolatos megjegyzések közé, a 11. versben, az aszszonyokra vonatkozólag iktat be néhány követelményt a szerző.

Érdemes megjegyezni, hogy az ún. hivatali követelmény-katalógusok jól ismertek voltak a hellenista világban.¹¹ Joggal gondolhatunk arra, hogy ezek ösztönző hatással voltak a lelkipásztori levelek szerzőjére. Az a lehetőség is megfontolandó, hogy a szerző nagyrészt már készen találta a listákat, s azokat csupán néhány redakcionális kiegészítéssel látta el.¹² Ezt a feltételezést a Tit 1,7-9-ben található követelmény-lista is alátámasztja, amelyben a presbiterekkel, illetve a püspökkel kapcsolatos kívánalmak olvashatók. Ezek nagyban hasonlítanak az elemzendő szövegben közölt követelményekkel.

A püspök-tisztség kívánalmai: 3,1-7

¹Igaz beszéd ez: aki püspökségre vágyik, jó dolgot kíván. ²Éppen azért a püspöknek feddhetetlennek, egyfeleségű férfinak, józannak, megfontoltnak, tisztességesnek, vendégsze-

ja vissza a fordító-

¹¹ Vö. például ONOSANDER, *De imperatoris officio* 1; Sorani *Gynaeciorum liber*.

¹² Így véli például J. ROLOFF, *Timotheus*, 150-152; L. OBERLINNER, *Die Pastoralbriefe: Erster Timotheusbrief* (ThKNT XI 2/1), Freiburg 1994, 111.

retőnek, tanításra alkalmasnak kell lennie.³ Nem iszákosnak és erőszakosnak, hanem szelídnek, nem viszálykodónak és pénzsóvárnak, hanem olyannak,⁴ aki házát jól vezeti, gyermekeit engedelmisségben és mindenképpen tisztességben tartja,⁵ hiszen aki a maga házát nem tudja vezetni, hogy tudná gondját viselni Isten egyházának?⁶ Ne legyen újonnan megtért ember, nehogy felfuvalkoddék, és ugyanaz az ítélet érje, mint az ördögöt.⁷ A kívül levőktől is jó tanúságot kell kapnia, nehogy gyalázatba és az ördög kelepcejébe essék.¹³

A püspök-lista általános megjegyzéssel kezdődik, amely a püspök-tisztség értékét és szükségét tudatosítja. A mondatot úgy tekinthetjük, mint a későbbiekben felsorolt kívánalmak előzetes megalapozását. Mivel általánosan elfogadott tény, hogy a szóban forgó tisztség fontos és értékes feladat, ezért különösen is szükséges, hogy alkalmas személyeket bízzanak meg vele.

Figyelemre méltó az ἐπισκοπή (*episzkopé*) főnév, amely a profán görögben csak egyszer fordul elő, és pedig a „látogatás” értelmében.¹⁴ A Szeptuagintában gyakrabban szerepel, de ott is többnyire az imént említett jelentéssel. Két helyen viszont „tisztség”-et jelent (Szám 4,16; Zsolt 108,8 LXX¹⁵). Az 1Tim 3,1-ben is tisztséget jelöl, de nem általánosan, hanem egy konkrét tisztségre vonatkozólag. Ezt az alkalmazást új képzésnek tekinthetjük, bár a Szeptuaginta némi hatásával számolhatunk. Természetszerűleg adódott, hogy a tisztségviselőt jelölő ἐπίσκοπος szó alapján nevezzék meg a tisztséget.

Első, alapvető követelményként a feddhetlenséget jelöli meg a szerző. A püspöknek tehát olyan életmódot kell felmutatnia, amelyben nincsenek kifogásolható vagy támadható mozzanatok. A feddhetetlen életforma mibenlétét a felsorolás következő megjegyzései konkretizálják. A lista második tagjaként a „az egyfeleségű férfi” (μὴς γυναικὸς ἀνήρ) szerepel. Értelmezés szempontjából ez a püs-

¹³ A fordítást a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat által kiadott Szentírásból vettem, de a szövegen néhány helyen, a görög szöveg pontosabb visszaadása érdekében, módosítottam.

¹⁴ Vö. SZAMOSZATAI LUKIANOSZ, *Dialogi Deorum* 20,6.

¹⁵ Az ApCsel 1,20 ezt a zsoltárszöveget idézi.

pök-lista legvitatottabb pontja. A magyarázók több lehetőséget is felvetettek:

1) A megjegyzés voltaképp tilalmat foglal magában arra vonatkozólag, hogy a feleség esetleges halála után az *episzkoposz* újra megházasodjék. Ezt a magyarázatot klasszikus értelmezésnek tekinthetjük, hiszen az ókortól kezdve mind a mai napig voltak és vannak képviselői.¹⁶

2) A megjegyzés által a válás utáni újránházasodást tiltja meg a szerző, hogy Jézus tanításának (vö. Mk 10,11; Lk 16,18) érvényt szerezzen.¹⁷

3) A megjegyzés a poligámia minden formájának tiltásával egyenértékű. Nemcsak a nyíltan vállalt többnejűségre kell itt gondolni, amikor egy férfinak ugyanabban az időben több felesége van, hanem a rejtett kapcsolatokra is, s persze a válás utáni újránházasodásra is.¹⁸

Bár hatástörténetileg az első magyarázat a legismertebb és legmeghatározóbb, mégis inkább a harmadik magyarázatot részesítjük előnyben, mégpedig a szövegkörnyezet alapján. A püspökkel kapcsolatos követelmény-listában ugyanis olyan kívánalmak szerepelnek, amelyek az egyházi előljárótól példamutató életet követelnek. Ráadásul az „az egyfeleségű férfi” megjegyzés a „feddhetetlen” kitétel után következik, ami azt jelzi, hogy ennek a feddhetetlenségnek legelőször a házáséletben kell megmutatkoznia. Az özvegyek cölebsz állapotban való maradásának gondolata egyáltalán nem idegen az Újszövetségtől (vö. 1Kor 7,8.39-40; 1Tim 5,9), ám – úgy tűnik – szövegünkben nem ez a szempont a domináló.

¹⁶ A magyarázat legrégebbi képviselője TERTULLIANUS, *Ad uxorem* 7; *De monogamia* 11-12. A mai exegéták közül ezt a nézetet követi H. BALTENSWEILER, *Die Ehe im Neuen Testament*, Zürich 1967, 240k; O. KNOCH, *1. und 2. Timotheusbrief. Titusbrief* (NEB 14), Würzburg 1988, 29.

¹⁷ Vö. J. JEREMIAS, *Die Briefe an Timotheus und Titus* (NTD), Göttingen 1963, 20.

¹⁸ Vö. N. BROX, *Die Pastoralbriefe* (RNT), Regensburg 1969, 142k; J. ROLOFF, *Timotheus*, 156; L. OBERLINNER, *Erster Timotheusbrief*, 121; I. H. MARSHALL, *The Pastoral Epistles* (ICC), Edinburgh 1999, 478; W. D. MOUNCE, *Pastoral Epistles* (WBC 46), Nashville 2000, 173.

A példás házaseset követelménye után olyan kívánalmak következnek, amelyek szorosan összetartoznak: „jóanság”, „megfontolt-ság” és „tisztesség”. A püspöknek tehát olyan személynek kell lennie, aki józanul, előítéletek nélkül tudja szemlélni a dolgokat és a személyeket, s így sohasem elhamarkodottan mond véleményt vagy hoz ítéletet. Persze rendszeretnek is jellemeznie kell őt.¹⁹

A „vendégszeretet” követelménye az Újszövetségben többnyire a keresztényeknek szóló általános buzdításokban szerepel (vö. Róm 12,13; Zsid 13,2; 1Pét 4,9). Vándorpróféták, állandó lakóhely hiányában, csakis a keresztény közösségek tagjaitól remélhettek szállást és táplálékot. Az a tény, hogy szövegünkben a püspökre vonatkozik a vendégszeretet kívánalma, jól mutatja, hogy ő különleges tekintéllyel és felelősséggel bír. Bár a vendégek befogadása és ellátása nemcsak az ő feladata, de neki élen kell járnia a vendéglátás gyakorlásában.

Ugyancsak hangsúlyos a tanításra való készség. Ez azt mutatja, hogy a tanítás az püspök főfeladatai közé tartozik. A Tit 1,9-ben is különös hangsúlyt kap ez a szempont. Az *episzkoposznak* ugyanis olyan személynek kell lennie, „*aki helytáll a hiteles tanítás megbízható végzésében, hogy az egészséges tanítás alapján képes legyen bátorítani is, és azokat, akik ellentmondanak, megcáfolni.*”

A felsorolás folytatásában (3. v.) először tiltó jellegű megjegyzések találhatók: „nem iszákos”, „nem erőszakos”. Érdekes, hogy a Tit 1,8-ban ugyanezek a szavak, ugyanebben a sorrendben állnak előttünk.²⁰ A két követelmény egyébként szorosan összefügg, hiszen az alkoholfüggő személy könnyen elveszíti önuralmát, ami dühkitöréseket és erőszakos megnyilvánulásokat von maga után. A helyes magatartást a „szelíd” és „nem viszálykodó” kifejezések jelölik. Az egyházi előjárónak, konfliktusok szítása helyett, éppen a személyes indulatok visszafogásában, a rábízottakhoz való jóságos és szelíd viszonyulásban, valamint a közösségen belüli feszültségek okos kezelésében, azaz a békéltetésben kell élen járnia.

¹⁹ Ezeket az erényeket a hellenista világban is fontosnak tartották, és a hivatalok betöltéséhez feltételnek tekintették. Vö. J. ROLOFF, *Timotheus*, 156; L. OBERLINER, *Erster Timotheusbrief*, 116.

²⁰ Az 1Tim 3,1-7 és a Tit 1,7-9 listáiban ez az egyetlen szó szerinti megegyezés.

Újabb kívánalomként a „nem pénzsóvár” kitétel olvasható, amely – az előzőekhez hasonlóan – a hellenista világ kötelességjegyzékeiben is előfordul.²¹ A figyelmeztetés nem véletlen: egy magas hivatali beosztásban levő személy számára mindig veszélyes kísértést jelent a személyes meggazdagodás vágya és lehetősége. Az egyházi előljárónak még inkább óvakodnia kell mindenfajta kapzsiságtól, hiszen tevékenységének hitelessége forog kockán. Aki Krisztus követeként (2Kor 5,20) Krisztus tanítását közvetíti, nem lehet a pénz és a vagyon rabja. Ráadásul már Pál lefektette az alapelvet, hogy az evangélium hirdetésének ingyen kell történnie, és nem haszonvagyból (vö. 1Kor 9,18).

A tömör felsorolás után, a 4. verstől kezdve, némileg hosszabb megfogalmazású feltételek következnek. Először azt a kívánalmat fogalmazza meg a szerző, hogy az episzkoposz-jelölt saját háza népét jól vezesse, vagyis rendezett családi életet éljen. A felelős pozícióban élők számára nem létezik egy szigorúan elkülönített magánszféra. Hiszen a rendezett családi élet megléte vagy hiánya nagyon lényeges szempont annak megítélésében, hogy valaki alkalmas-e a hívő közösség vezetésére. A hívő közösség – az ekkleszia – lényegében úgy tekinthető és tekintendő, mint nagycsalád (familia Dei).²² A 4-5. versben kifejtett érvelés jól mutatja, hogy a püspök feladata alapvetően a keresztény közösség vezetése. Ő a „családfő” (οἰκοδεσπότης) szerepét tölti be.

A szóban forgó feladatkör megfelelő ellátásához az is szükséges, hogy a jelölt már tapasztalt legyen a keresztény életben, vagyis – a levélszerző megfogalmazása szerint – „ne legyen újonnan megtért (μη νεόφυτον)”. Ez a kitétel egyébként tipikusan keresztény, és ebben a formában nincs párhuzama a hellenista irodalomban. A követelmény indoklásaként az elvakultság veszélye van megnevezve. A görög szövegben a τυφόομαι (*tufoomai*) ige szerepel, amelynek többnyire a „felfuvalkodottnak lenni” értelmet tulajdonítják. Ebben a megközelítésben a szerző arra utal, hogy az előljárói pozíció egy frissen megtért személyben könnyen válthat ki önteltséget és gőgöt.

²¹ Vö. J. ROLOFF, *Timotheus*, 158 (250. lábjegyzet).

²² A hellenista világban jól ismert volt a család – állam párhuzam. Vö. SZOPHOKLÉSZ: *Antigoné* 661.

Ugyanakkor azt is figyelembe vehetjük, hogy a szóban forgó görög igét a lelképásztori levelek szerzője más helyeken (1Tim 6,4; 2Tim 3,4) a tévtanítókkal kapcsolatban használja. Az ige azt az elvakultságot jelöli, amelynek következtében az illető nem képes felismerni a helyes tanítást. A püspöknek viszont az egyik főfeladata éppen a tanítás, amely az apostoli hagyomány hiteles átadásában áll. Egy újonnan megtértben azonban nincs még meg az a szilárdság, amely ehhez a feladathoz szükséges. Könnyen előfordulhat, hogy ő maga is hamis tanítás áldozatává válik („elvakul”), s így ugyanazt az ítéletet vonja magára, mint amely ítélet alá az ördög esik.²³

A püspökkel kapcsolatos követelménylista utolsó mondatában az a kíváncsi fogalmazódik meg, hogy a közösség vezetőjének a nem-keresztények körében is jó hírnévnek kell örvendenie. Ez a kíváncsi magától értetődő: a közösség vezetője nem magánszemély, hanem egyúttal a közösséget is képviseli a külvilág felé. Bármilyen el-lene felhozható kifogás vagy vád a közösség megítélését is negatívan befolyásolná. Az „ördög kelepcéje” kifejezés bizonyára arra utal, hogy a megvádolt előljáró sebezhetővé és zsarolhatóvá válik, amikor titkolózásra, lavírozásra és hamis engedményekre kényszerül.²⁴

A diakónus-tisztség kívánalmai: 3,8-13

⁸A diakónusok hasonlóképpen tiszteletre méltók legyenek, nem kétszínűek, nem a sok bor hívei, nem rút haszonlesők;⁹ olyanok, akik tiszta lelkiismerettel őrzik a hit titkát. ¹⁰Először ezeket is meg kell vizsgálni, s csak akkor szolgáljanak, ha kifogástalanok. ¹¹Az asszonyok hasonlóképpen tiszteletre méltók legyenek, nem megszólók, józanok, és mindenben megbízhatóak. ¹²A diakónusok egyfeleségű férfiak legyenek, olyanok, akik gyermekeiket és házukat jól vezetik. ¹³Mert akik szolgálatukat jól végzik, szép rangot és a Krisztus Jézusban való hitben nagy bizalmat szereznek maguknak.

²³ A szóban forgó ige aktív formájának (τυφώω) alapjelentése: elködösít. VARGA ZS., *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest 1992, 953. Az igének a vizsgált szövegben történő alkalmazásához vö. J. ROLOFF, *Timotheus*, 161; L. OBERLINNER, *Erster Timotheusbrief*, 126k.

²⁴ Vö. J. ROLOFF, *Timotheus*, 162.

A diakónusokkal kapcsolatos követelménylista elején is egy általános érvényű kívánalom áll: „tiszteletre méltó”. A jelző lényegében ugyanazt jelenti, mint az püspökkel kapcsolatos listát bevezető „feddhetetlen” szó. Emellett itt is hangsúlyos az alkoholfüggőségtől és a pénzsóvárságtól való mentesség, a példamutató házasság és a rendezett családi élet. Ugyanakkor a diakónusokkal kapcsolatban nincs szó tanításról (ami persze nem azt jelenti, hogy egyáltalán nem taníthattak), és nincs utalás a vendégszeretetre. Csupán a püspökkel kapcsolatban olvasható, hogy családjának és az egyháznak egyaránt jó „gondviselője” legyen (3,4-5). A diakónust illetően csupán a család nyer említést (3,12). Úgy tűnik, hogy a keresztény közösség egészét illetően a püspök tölt be vezetői szerepet.

Csak a diakónusra vonatkozólag jelenik meg a kétszínűség (δίλογος) tilalma. Ám ebből nem szabad arra gondolni, hogy ez a személyiséghiba csak a diakónus feladatkört diszkvalifikálná. A levélíró bizonyára nem akart szószerinti ismétlést, s ezért a diakónuslistához némileg új kifejezéseket keresett. Az a lényeg, hogy a kétszínűség – mint súlyos erkölcsi tényező – komoly akadályt jelent egy felelősségteljes hivatal betöltéséhez.²⁵

Szintén csak a diakónussal kapcsolatban szerepel az a kitétel, hogy a megbízás előtt vizsgálat alá kell vetni. Nem szükséges itt ünnepélyes eljárásra vagy próbaidőre gondolni. A levélíró inkább azt tudatosítja, hogy alaposan meg kell vizsgálni, vajon a jelölteknel megvannak-e a szükséges emberi adottságok és szilárd-e a hitbeli elkötelezettség. Érdekes, hogy a püspökkel kapcsolatos listában nyíltan nem szerepel az előzetes vizsgálat szükségessége. Ám az a követelmény, hogy a püspök ne legyen újonnan megtért, mégiscsak feltételez valamiféle vizsgálatot.

Külön figyelmet érdemel a 9. vers: „*tiszta lelkiismerettel őrzik a hit titkát*”. Bennünket mindenekelőtt a „hit titka” (μυστήριον τῆς πίστεως) kifejezés érdekel. Figyelembe véve a μυστήριον (*müsztérion*) főnév egyéb alkalmazását a páli levelekben (1Kor 2,1.7; Kol 1,26; 2,2; 4,3; Ef 1,9; 3,3.4.9), kijelenthetjük: a „titok” Isten üdvözítő terve, amely Jézus Krisztusban tárul fel. Így is fogalmazha-

²⁵ Vö. Uo.

tunk: a „titok” nem más, mint a Krisztus-esemény, amely a keresztény hit tárgya.²⁶ A diakónusnak ehhez a hittartalomhoz kell igazodnia, vagyis – miként a „tisztá lelkiismeret” kifejezés mutatja – életének teljes mértékben ennek a hitnek kell megfelelnie. Bár a levélíró csak a „hit titkának” őrzését említi nyíltan, a megfogalmazás a továbbadás lehetőségét is magában foglalja.

A diakónussal kapcsolatos követelménylista magyarázatát illetően a legnagyobb nézetkülönbség a 11. vers tartalmának megítélésében mutatkozik. A főkérdés ebben áll: kire vonatkozik a versben említett „asszonyok” (γυναῖκες) megnevezés? Két lehetőség is adódik: 1) A diakónusok feleségéről van szó.²⁷ 2) Női diakónusokra utal itt a szerző.²⁸ Mindkét nézet alátámasztására komoly érveket lehet felhozni. Tekintsük át ezeket röviden.²⁹

A diakónusok feleségére vonatkozó értelmezés érvei:

1) A γυνή (*güné*) főnév a 3,2-ben és a 3,12-ben a feleséget jelöli. Miért kellene a 11. versben másként értelmezni a főnevet?

2) A 11. vers és a 12. vers tartalmilag jól összekapcsolódik, mert mindkettőben a diakónusok családjáról van szó: először a feleségről, majd a család egészéről.

3) Ha a szerző valóban a szolgálattevők új (vagy legalábbis sajátosabb) csoportjáról akart volna írni, akkor ezt a férfi diakónusokkal kapcsolatos megfontolások után lett volna logikus megtennie.

4) Ha a 11. vers új hivatalra vonatkozna, több részlet lenne elvárható. Ráadásul a szerző nyíltabban is fogalmazhatott volna: asszonyok, akik diakónusként szolgálnak.

²⁶ Vö. L. OBERLINNER, *Erster Timotheusbrief*, 137; W. D. MOUNCE, *Pastoral Epistles*, 200.

²⁷ Vö. J. JEREMIAS, *Timotheus und Titus*, 22; W. D. MOUNCE, *Pastoral Epistles*, 204 (fenntartással). A régebbi magyarázók közül így vélekedett például Szent Jeromos, Aquinói Szent Tamás, Kálvin János.

²⁸ Vö. N. BROX, *Pastoralbriefe*, 154; J. ROLOFF, *Timotheus*, 164; L. OBERLINNER, *Erster Timotheusbrief*, 140 (fenntartással); I. H. MARSHALL, *Pastoral Epistles*, 494. A régebbi magyarázók közül ezt a nézetet képviselte például Aranyszájú Szent János.

²⁹ Bővebb ismertetést nyújt W. D. MOUNCE, *Pastoral Epistles*, 237-240.

A női diakónusokra vonatkozó értelmezés érvei:

1) A ὡσαύτως (*hószautósz*) a 8. versben új kategóriát vezet be, tehát itt is így kell értelmeznünk.

2) Miért nem a γυνή αὐτῶν (*güiné autón*) forma olvasható?

3) Miért nincs külön említés a püspök feleségéről?

4) Szent Pál a Róm 16,1-ben egy Föbe nevű asszonyra vonatkozólag használja a διακονος főnevet. Emellett a diakonisszák szolgálata ismert volt az ókori egyházban.

Mivel a felsorolt érveknek tényleg súlya van, nehéz egyértelműen állást foglalni a kérdésben. Mi mindenesetre megalapozottabbnak véljük a feleségekre vonatkozó értelmezést, főleg az első három érv miatt. Ugyanakkor nem lehet tagadni sem azt, hogy Pál Föbét a *diakonosz* szóval illeti, sem azt, hogy az ókorban léteztek diakonisszák.³⁰

Összegzés

Mivel a vizsgált szakaszban csak a tisztségek betöltéséhez szükséges feltételeket sorolja fel a szerző, ezért a tisztségekkel együtt járó feladat csak közvetve állapítható meg, de csak a püspökre vonatkozólag. Itt is inkább azt a tényt tekintjük árulkodónak, hogy bizonyos szempontok, így a tanítás és a közösség vezetése csak az episzkoposzra vonatkozó listában nyernek említést. A diakónusok konkrét feladatköre a vizsgált szöveg alapján nem állapítható meg egyértelműen. Abból, hogy a diakónus tisztséggel kapcsolatban különösen kiemelt a haszonleséstől való mentesség, többen arra következtetnek, hogy a diakónusok szociális jellegű tevékenységet folytattak, és a közösség anyagi javait gondozták. Ám nem feledhetjük, hogy a püspökkel kapcsolatban is szerepel az a kitétel, hogy ne legyen pénzsóvár (1Tim 3,3). El kell ismernünk, hogy az anyagi javak kezelését illetően nem lehetséges pontos kompetencia-elkülönítés a püspök és a diakónus között.

³⁰ A történeti áttekintéshez vö. A.-G. MARTIMORT, *Les diaconesses. Essai historique*, Rome 1982.

Nyilván az a kérdés is felmerül, hogy milyen kapcsolat áll fenn a tiszttségviselők most bemutatott két csoportja között. A kutatók meglehetősen eltérő válaszokat adnak a kérdésre. J. N. Collins szerint a διακονέω (*diakóneó*) ige és a belőle származó főnevek a görög világban egy megbízatás teljesítésére vonatkoznak, ezért úgy véli, hogy az 1Tim 3-ban említett diakónusok nem mások, mint a püspökök megbízottjai.³¹ A. Hentschel ellenben úgy vélekedik, hogy a diakónusok is tanítói és közösségvezetői funkciót láttak el, ezért teljesen egyenrangúak voltak a püspökökkel. Másképpen megfogalmazva: a diakónusok semmilyen formában sem voltak alárendelve az *episzkoposz* szóval jelölt tiszttségviselőnek.³² A magunk részéről mindkét nézetet eltúlzottnak tekintjük. A szövegben semmiféle utalás nincs arra, hogy a diakónusok arra lennének rendelve, hogy a püspök megbízatásait teljesítsék. Másfelől az sem igazán megalapozott, hogy a két tisztséget egyenrangúnak tekintsük. Ha a két megnevezés ugyanarra a feladatkörre vonatkozna, mi szükség lenne a megkülönböztetésükre? Ráadásul a két tisztségre vonatkozó kívánalmak nem teljesen azonosak, s ez a tény – miként fentebb mondtuk – semmiképp sem elhanyagolandó. A legelfogadhatóbb magyarázatnak azt tartjuk, hogy a diakónusok a püspökhöz vannak rendelve, mégpedig segítőtársként.³³ Mivel a püspök a közösség vezetője, ezért hozzá viszonyítva a diakónusok – legalábbis elvben – alárendelt pozícióban vannak. Ám nyilvánvaló, hogy kapcsolatukat nem a világban megszokott szemlélet kell, hogy irányítsa. Ők „Isten házában” (1Tim 3,15) teljesítenek szolgálatot, s ennek belső életrendjét az határozta meg, aki „önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól” (Tit 2,14).

³¹ J. N. COLLINS, *Diakonia*, 337.

³² A. HENTSCHEL, *Diakonia*, 402.

³³ Vö. N. BROX, *Pastoralbriefe*, 151; J. ROLOFF, *Timotheus*, 162; I. H. MARSHALL, *Pastoral Epistles*, 488.

É l ő I g e

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

Bölcsesség az ókori keleten II.

A.) Alapgondolat

A tanulással ismereteket szerzünk, az ismeretek összessége a tudás. De a valódi tudás nem ez. A valódi tudás a tanult ismeretekből és az élettapasztalatokból leszűrt igazság ismerete. Ez a bölcsesség. Tudást lehet szerezni tanulással. Aki okos, jó eszű, gyorsabban tanul, hamarabb, több ismeretet tud begyűjteni magának. De az igazság ismerete, a bölcsesség nem függvénye a megtanult ismeretek mennyiségének. A bölcs lát, látja a dolgok belső összefüggéseit, a tetteket és azok következményeit. Ehhez a látáshoz nyitottság kell. A bölcs nem teszi önmagát a dolgok középpontjába, nem teszi önmagát a látottak mértékéül, nem akarja saját elképzelése szerint rendszerbe szedni a világot. A bölcs nem helyezi magát előtérbe, nem takarja el saját maga elől önmagával a Valóságot. Szerényen félre húzódik, így fel-táruul előtte a Valóság igazi arca.

Mind az ókoriak többsége, mind Izrael úgy gondolta, hogy az ember csak Isten segítségével juthat bölcsességre. Egyiptomban az Igazság Istennője, Maat az, aki segítője, majd élete végén bírálja lesz. Mert a bölcs nem csak megismeri az igazságot, hanem aszerint is él. A megismert igazság csak lámpás a helyes cselekedetekhez. A bölcs mondások tehát megvilágítják a helyes utat, hogy hogyan kell helyesen élni. A teremtéskor az emberben természeténél fogva adott volt ez a tudás, bölcsesség, de a bűnbeeséssel elvesztette, és most csak hosszú, fáradtságos belső munkával talál vissza hozzá. Ugyanolyan

ember a bölcs és a nem bölcs ember. Csak míg az egyik lát, látja hogy hová lép, a másik vakon, tévutakon bolyong összevissza. Nem az a bölcs, aki okosakat tud mondani, hanem akinek a bölcsességét a tettei, az élete igazolja, akit az Igazság ismerete vezet és maga is igazzá válik.

A Biblia ezt az isteni Igazságot Bölcsességnek nevezi, és ellentétben az egyiptomi vallással, ahol az Igazság, a Bölcsesség önálló isteni személy, Maat, a Biblia csak megszemélyesíti a Bölcsességet. A Péld 8,1–21; 9,1–6 szövegeiben az isteni bölcsesség nem tényleges személy, ahogy ellentéte, „dőreség asszony”, aki félrevezeti az embereket (9,13–18) sem az; ugyanígy a Sir 24,1–24-ben is egyszerűen megszemélyesítésről van szó.

B.) Példabeszédek könyve

C.) Bevezetés

1.) A bölcsességi irodalom látszólag praktikus tanácsokkal szolgál a helyes életvitelhez, de végső soron az egész ókori keleten és a későbbi korok bölcsességi irodalma is, Isten és ember kapcsolatáról szól. Ezért kerülhettek be a Szentírás kánoni szövegei közé az ún. Bölcsességi könyvek.

A világtörténet őrzi a felszíni történések eseményeit. Külsőleg semmi sem változik az emberi történelem folyamán: éhség, háború, zavar, betegség, vizsály, nyomor, szenvedés. De ez alatt a külsőség alatt van a történelemnek egy másik vonulata, a vallás, a művészet és a filozófia, az emberi gondolkodás története, annak a néma tudásnak a története, amit a piramisoktól a mexikói romvárosokig, és legfőképpen az emberi szó őrizenek számunkra. Az emberi szó, mely a ránk maradt írásokban őrzi számunkra annak a rejtélyes átalakulásnak a folyamatát, ami egészen lassú kibontakozás és közeledés a befejezéshez. Mint látni fogjuk, az intelmek és bölcs mondások témája mindig ugyanaz, mint ahogy az ember is ugyanaz marad. És mégis, ha áttekintjük a régi korok gondolataitól napjainkig, látni fogjuk, hogy mégsem ugyanaz, hanem egyre közelebb kerül a lét végső értelmének megértéséhez, hogy hogyan lehet embernek lenni, valódi és igazi embernek lenni és emberi módon élni. A bölcs mondások nem

csak praktikus eligazítást akarnak adni a mindennapi élethez, hanem némelyik arra is alkalmas, hogy hosszabb ideig szellemi táplálékot jelentsenek számunkra, és meditációnk tárgyát képezzék, megnyissák szívünket és értelmünket Isten felé, hogy befogadjuk az ő kinyilatkoztatását, és válaszoljunk rá. Különösen izgalmassá válik a dolog akkor, amikor több, egymástól független objektum összekapcsolódik bennünk. Pl. Hölderlin azt írja, hogy ahol nő a veszély, közeledik a megmentő. Aztán egy középkori szerző azt írja, hogy amilyen mértékben közeledsz Isten felé, olyan mértékben közeledik feléd a Sátán. Végül, de nem utolsó sorban ezt találjuk a Jakab levélben: „Közeledjétek Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok” (Jak 4,8). A három együttes szemlélése olyan, mint a szembe fordított tükrök, mint három csillag együttállása, amelyeknek kozmikus látványa kinyit a lét végtelensége felé.

A bölcsmondásokban különböző tapasztalatok hagyományozódnak tovább, amelyek akár ellent is mondanak egymásnak (ld. a Péld 26,4 és a 26,5). A tapasztalatok ugyanakkor mindig egy adott helyzetre vonatkoznak és függnek a mindenkori helyzettől. Ezért nem mindig és mindenütt helytállóak. A tapasztalatokat nehéz rendszerbe szedni. Nem csak egy valóság van! A tapasztalat mindig szubjektív módon fogja fel a valóságot, tehát a tapasztalat számára többféle valóság létezik, ami egészen eltérő lehet egymástól. Álljon itt egy történet ami ezt megvilágítja:

Két koma jön a falusi bíróhoz, hogy tegyen igazságot a köztük kialakult viszályban. A bíró meghallgatja az egyikük panaszát és az a véleménye: „Neked van igazad!” Aztán meghallgatja a másikat, és annak is azt mondja: „Neked van igazad!” Am a falusi írnok ennek hallatára felkiált: „De bíró uram! Nem lehet mind a kettőnek igaza!” A bíró erre megvakarja a fejét és azt mondja: „Neked is igazad van, fiam!”

A különféle tapasztalatgyűjtemények nem parancsokat és előírásokat tartalmaznak, hanem tanácsok bizonyos helyzetekre. Megtartásuk nem kötelező, ahogy Aquinoi Szt. Tamás mondja, minden tanács annak tetszik, aki megtartja.

2.) Hol találkozunk ma bölcsmondásokkal

Aforizmagyűjtemények
Bölcsmondások gyűjteménye
Kalendáriumok
Reklámszövegek
Irodalmi szemelvénygyűjtemények,
Ismert írók ún. füves könyve
Meditációs könyvecskék

3.) Bölcsesség a Szentírásban

A Bibliában a bölcsesség az erkölcsi nevelés foglalata, amelyet vallásos szellem hat át (Péld 20,2.4.22 kk.; 24,21; 25,20 k.; 29,13), ebből következően a bölcsesség és a vallásosság fedik egymást (a „bölcs”, az „igaz” és a „jámor” ugyanazt jelenti, s a velük ellentétes „balga”, „gonosz” és „bűnös” szavak szintén egyazon dologra, tulajdonságra vonatkoznak). A bölcsességnek Jahve félelme a kezdete (Jób 28,28; Péld 1,7; 9,10; Sir 1,11–21; 19,20); a bölcs azt teszi, ami Jahvének kedves, ami pedig nem tetszik Jahvének, azt kerüli (Péld 6,16; 8,13; 11,20; 12,22; Sir 1,27; Bölcs 4,10.14; 7,14.28). Ahogy a későbbi bölcsességi könyvekben áll, a bölcs teljesíti a törvényt (Tób 4,6; 14,10; Zsolt 7,2; 37,31; Préd 12,13; Sir 6,37; 9,15) – épp ez jelenti a ~et (15,1; 19,20; 24,23; Bár 4,1). A bölcsességnek ez az erkölcsi, ill. vallásos jellege már az egészen régi és nem is prófétai körökből eredő bölcs mondásokban is megnyilatkozott, de a próféták beszédei nyomán még inkább előtérbe került.

A Péld 1,20–33; 8,1–21; 9,1–6 úgy állítja elénk az isteni bölcseséget, mint egy prédikáló női alakot, aki az útkereszteződésnél áll (8,2), és figyelmezteti az embereket vagy meghívja őket, hallgassák a bölcs tanítást. Máskor a bölcsesség (8,22–31) úgy jelenik meg, mint ami nem azonos Istennel, hanem Isten teremtménye, előbb volt, mint a világ, s ott volt Isten mellett, amikor Isten a világmindenséget létrehozta. – Az isteni bölcsesség, amelynek Jahve az egyedüli forrása és létoka (vö. Sir 1,4–9) 24,1–24: így dicséri saját magát: Isten szájából származik, bejárta „az égi köröket”, a mélységeket, végül Jeru-

zsáleben ütötte fel sátrát, itt „magasra nőtt” és „pompás gyümölcsöt” hozott. Ezt az isteni bölcsességet testesíti meg Mózes törvénye (24,23), amely nem más, mint Jahve által az isteni bölcsességnek szavakba foglalása. Bölcs 7,22–8,1: az isteni bölcsesség Isten szájából származó (7,25 kk.), értelemmel bíró lény (7,22), aki a világ teremtésekor Jahve tanácsadója volt (8,4; vö. 9,9), és a kútforrása minden létezőnek (7,22; 8,5; vö. 9,9); tud mindent (7,27), lát mindent (9,11), áthat mindent (7,24), kormányozza a mindenséget (1,1), tanítja az embereket és vezeti, oltalmazza őket (7,22; 8,7; 10,10 kk.; 10,1), úgy áll mellettük, mint a jegyes (7,28; 8,2.9). A bölcsesség Isten képmása (7,25 kk.), Isten menyasszonya (8,3), Isten mellett ül a trónon (1,4). De mint már mondtuk, mindez egyszerű megszemélyesítés. Egy olyan meggyőződéses monoteista, mint amilyen a Bölcsesség könyvének szerzője, ténylegesen nem gondolhatott arra, hogy a bölcsesség Isten menyasszonyaként valóban ott ül Isten mellett, csupán átvitt értelemben. A modern szentírás magyarázók zöme úgy gondolja, hogy az isteni bölcsesség az Ószövetségben nem képvisel külön isteni személyt, de azért Isten megszemélyesített tulajdonságát többnek gondolja: hiposztáziszként értelmezi. A szomszédos vallásokban önálló léttel rendelkező Bölcsesség alakját Izrael hozzáidomította a maga monoteista hitéhez, az igazság jegyében fogant, így értelmezett erkölcséhez, és ebből következően a törvény teljesítését állította központba.

4.) A Példabeszédek könyvének rövid áttekintése

A bölcsességi irodalom műfaji formái változatosak. Irodalmi műfajuk szerint három nagy csoportra oszthatók, az intelmekre, a bölcsmondásokra és a költeményekre. A bölcsmondások általában kétsorosak és gondolatpárhuzam jellemzi őket. Szemléletes képpel, példával támasztják alá mondanivalójukat, rendkívül változatos irodalmi alakzatokban (szünedokhé, metonímia, stb). Ismerető jelei a rövidség, az önmagában megálló mondanivaló, egy bizonyos helyzetre vonatkozás, megdönthetlenség (a bizonyosság kifejeződése), plasztikus, képgazdag, metaforikus beszéd, párhuzamok (gyakran ellentétesek).

„A forma alapján legkevesebb 9 gyűjteményt különböztethetünk meg:

A) 1–9: „Salamon bölcs mondásai”. Ez a gyűjtemény abban különbözik az összes többitől, hogy néhány disztichont és kisebb költeményt nem tekintve egy bevezetésből (1,2–9) és nagyobb költeményekből áll, amelyekben egy apa (a tanító bölcs) intelmeket ad a fiának vagy a gyermekeinek (a tanítványainak). Szembeötlő „az idegen asszony”-tól való óvás (2,16–19; 5,1–23; 6,20–35; 7,1–27) Ugyanígy jellemzők azok a költemények is, amelyekben a megszemélyesített bölcsesség (1,20–33; 8; 9,1–12) és dőreség (9,13–18) szerepel.

B) 10,1–22,16 szintén „Salamon bölcs mondásai” címen. Csupa disztichon, amely gyakorlati életbölcsességre tanít különféle területeken, s közben a bölcs (az igaz) magatartását összeveti a balgáéval (az istentelénével).

C) 22,17–24,22, ezen a (helyesbített) címen: „A bölcsék mondásai”. Ez a gyűjtemény szinte kivétel nélkül többsoros költeményeket ölel fel. Soknak sajátos formája van, megokolását adja annak, amit kell vagy nem kell tenni. Egy rész (22,17–23,12) egy egyiptomi gyűjteményre megy vissza, amely a Kr. e. 1. évezred fordulója táján keletkezett (Amenemope bölcs mondásai); a 23,13 kk. vsz. Achikár bölcsességéből ered.

D) 24,23–34: „A bölcsék mondásai”-nak folytatása: „Ezek a szavak is bölcsektől származnak”; némely mondás (főleg a többsorosak közül) a részrehajlásról és a restségről szól.

E) 25–29: „Ezek is Salamon mondásai – Hiszkijának, Júda királyának emberei gyűjtötték össze őket.” Mind forma, mind tartalom szempontjából szoros kapcsolatban állnak a B gyűjteménnyel, de itt sok hasonlat is található, paralellizmusban (főleg: 25–27).

F) 30,1–14: Agurnak, Jake fiának mondásait egy Jób 40,4 kk.; 42,2–6-ra emlékeztető monológ vezet be, és egy hitvallásból (Péld 30,5 kk.), egy imából (30,7–9), egy figyelmeztetésből (30,10), valamint egy jajkiáltásból (30,11–14) tevődik össze. Így ez a rész bizonyos mértékig elüt a bölcs mondások műfajától.

G) 30,15–33: Találós mondások (5 szám-mondás), amelyeket egy intelem (a felirata elveszett?) követ.

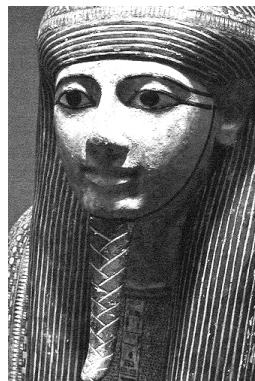
H) 31,1–9: Lamuel szavai; három többsoros mondás.

J) 31,10–31: A derék asszony dicsérete; ® ábécé-ének felirat nélkül; látszólag Lamuel király szavaihoz tartozik, de a valóságban önálló költemény.

Hogy ezek a gyűjtemények eredetileg egymástól függetlenek voltak, az a feliratokból következtethető ki, valamint az eltérő sorrendből a Syeptuagintában (A-B-C-F-D-G-H-E-J). A kettősségek némely gyűjteményben azt tanúsítják, hogy a különféle gyűjtemények sem alkottak irodalmi szempontból mindig egységet, hanem szintén kisebb gyűjtemények egybeszerkesztése révén jöttek létre, de hogy ezek miként keletkeztek, azt nem tudjuk” (Haag, Példabeszédek könyve címszó).

5. A Példabeszédek bizonyos szakasza és az egyiptomi Amenemope intelmei közötti rokonság

Izrael bölcsességről alkotott felfogása sok tekintetben megegyezik a szomszédos népekével. Izraelben sokra tartották Edom, Egyiptom, Babilónia és Arábia bölcsességét (Jób 2,11; Jer 49,7; Abd 8; Ter 41,8; 1Kir 5,10; Iz 19,11; ApCsel 7,22; Iz 44,25; 47,10; Jer 50,35; 51,57; Dán 1,20; 2,24; Péld 30,1; 31,1). Így arra lehet következtetni, hogy ezeknek a népeknek a bölcsességről vallott felfogása hatással volt Izrael nézeteire. Ennek ékes bizonyítéka a Péld 22,17–23,11 és a Kr. e. 1000 körülből származó egyiptomi Amenemope intelmei között kimutatható szoros rokonság. Már eleve érdekes hasonlóság, hogy a Példabeszédek 22,17-23,15-ig terjedő szakasza és Amenemope intelmei egyformán harminc részre oszlanak.

Kr. e. 1300–1075

Mindkét szövegben egy tanító, egy bölcs oktatja tanítványát a helyes életvitel szabályaira.

Ezenkívül találunk tartalmi és motívumbeli egyezéseket is.

6. Munkalap

Példabeszédek könyve	Amenemope intelmei
<p>22 ¹⁷ Hajtsd ide füledet, és hallgasd a bölcsek mondásait, vedd szívedre tanítástomat,</p> <p>¹⁸ mert gyönyörűségedre lesz, ha megőrzöd bensődben, és kiárad majd ajkadra!</p> <p>¹⁹ Hogy az Úrba helyezd bizalmadat, a mai napon veled is közlöm.</p> <p>²⁰ Harminc mondást írtam le számodra, megfontolással és tudománnyal,</p> <p>²¹ hogy tudtadra adjam az igazságot s az igaz ígéket, hogy megfelelhess velük azoknak, akik téged küldtek.</p> <p>²² Meg ne rövidítsd a szegénységet, azért mert szegény, s el ne taposd a szűkölködőt a kapuban,</p> <p>²³ mert ügyét az Úr vállalja és elveszíti azokat, akik vesztére törnek.</p> <p>²⁴ Ne barátkozz olyannal, aki indulatos, és ne járj haragos férfival,</p> <p>²⁵ hogy el ne tanuld útjait, és kelepécét ne állíts lelkednek.</p> <p>²⁶ Ne légy azok között, akik kezüket adják, hogy tartozásért jótálljanak,</p> <p>²⁷ ha majd nem lesz miből fizetned, miért engednéd, hogy elvegyék a takarót ágyadról?</p>	<p>Íme a tanítás, az élettanulságok és szabályok foglalata, hogy segítségére legyen az udvari népnek, hogy hogyan viselkedjék a nagyokkal és válasz azoknak, akik ezt tudni vágyják. Útmutatás és valódi vezetés az élet útjára, hogy épségben éljenek a Földön.</p> <p>Szálljon a szívük mélyére, térítse el őket a rossztól, őrizze meg őket attól, hogy a nép szájára vegye őket és hogy nevüket tisztelettel emlegessék az emberek.</p> <p>Hajtsd füled arra, amit mondani fogok neked,</p> <p>Hajtsd szíved rá, hogy megértsd,</p> <p>Hasznos annak, aki szívébe vési ezeket a tanításokat,</p> <p>de fájdalmas annak, aki ügyet sem vet rá.</p> <p>Kebledben nyugtasd őket, és legyen általuk zár a szíveden. Akkor, ha vihar támad benne, szavaim cövek lesznek nyelved számára.</p> <p>Ha életed során megtöltöd velük szívedet, meg fogod látni, hogy sikerre viszik azt.</p> <p>Akkor szavaimat az élet tárházának fogod találni, és tested egészségnek fog örüdeni a Földön.</p> <p>Őrizkedj attól, hogy kirabold a nyomorultat, és hogy elúzd a gyengét.</p> <p>Ne nyújtsd ki kezéd az idős ellen és ne igazítsd helyre a hatalmasság szavát.</p> <p>Megnyilatkozásod ne legyen nyers és ne becsüld azt, aki ily módon tesz...</p> <p>Ne mozdítsd el a határkövet a szántóföldön és ne mozdítsd el a mérőzsinórt az ő helyéről.</p> <p>Ne légy mohó egy könyöknyi földért és ne sértd meg az özvegy határát...</p> <p>Ne kösd szíved földi kincshez:</p>

28 El ne mozdítsd a régi határt, amelyet őseid megvontak!

29 Láttál-e férfit, aki ügyes a dolgában? Királyok előtt legyen a helye, és ne az alacsony sorban levők előtt!

23 ¹ Ha leülsz, hogy fejelelemmel egyél, arra legyen gondod, amit eléd raknak,

² tégy kést a torkodra, hogy uralkodni tudj kívánságodon.

³ Pompás falatjait ne kívánd, mert csalfa étel az!

⁴ Ne törd magadat gazdagság után, és mérsékelj élelmességedet!

⁵ Ne emeld szemedet olyan javakra, amelyek a tieid nem lehetnek,

mert azok szárnyra kapnak, mint a sas, és az ég felé elröpülnek.

⁶ Ne étkezz irigy emberrel, és ne kívánd pompás falatjait,

⁷ mert mint a bűvész és a jó, arra következtet, amit nem tud.

Mondja ugyan: »Egyél csak! Igyál csak!« de nem mondja neked szívből,

⁸ a lenyelt falatot még kihányod, és szép szavaidat hiába vesztegeted.

⁹ Ne beszélj a balgák füleibe, mert lenézik okos beszédeidet!

Az nem befolyásolja se a sorsod, se a végzeted!

Ne hajszold a szíved külső dolgok után: Mindennek eljön a maga órája.

Ne törd magad olyasmi után, amit nagyon kell keresni, akkor a szükségleteid biztosítva lesznek.

Ha kincsed elveszi a rabló, Úgy az nem marad nálad éjszakára,

Nem a te házadban virrad meg:

Akkor az ember csak a helyét tudja nézni, de nincs többé ott.

A Föld igazságot tesz, megnyitja torkát, és elnyeli a rablott holmit és az alábukik az alvilágba.

Akkora lyukat üt, mint ő maga,

És elnyeli a halottak birodalma

Vagy madárrá válik, mint a liba és elrepül az égbe...

Ne szegődjön hozzád az indulatosság, ne szólaljon meg benned ...

Ne akarj túl magasra emelkedni,

És akkor nem kell rettegned a zuhanástól...

Ne óhajtsd a függőségből származó vagyont,

Ne éhezd a függőség kenyerét.

A függőségből származó vagyon mögött szolgátság rejtőzik,

Ami hánytatószer a nyaknak...

A nagy harapás kenyeret lenyeled, és újra kihányod,

És így elveszted javadat...

Ne tereged ki a belsőd a világ előtt

És ne károsítsd a tekintélyedet általa.

Kerüld a beszédet az emberek előtt,

És ne barátkozz indulatos emberrel...

Ne egyél a hivatalnok kenyeréből

<p>10 El ne mozdítsd a kiskorúak határkövét, és be ne nyomulj az árvák földjére,</p> <p>11 mert erős a gyámoluk, s ő magára vállalja pőrüket ellened!</p>	<p>És akkor nem kényszerít, hogy csakis azt eheted.</p> <p>Ha olyasmibe szeretnél harapni, hogy jól lakj vele, ami nem a tied,</p> <p>Az csak a nyáladnak öröm.</p> <p>Nézz a tálba, ami előtted van,</p> <p>És azzal elégítsd ki az étvágyadat...</p> <p>Nézd ezt a harminc szakaszt át,</p> <p>Leld örömöd benne és tanuld meg,</p> <p>Ez minden könyv csúcsát jelenti,</p> <p>Tudóvá teszi a tudatlant...</p> <p>Olyan valaki írta, aki a hivatalában szerezte tapasztalatát,</p> <p>Aki méltónak találtatott arra, hogy udvari tiszttségviselővé váljon.</p> <p>Vége.</p>
---	---

D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Ének: Mielőtt egyet lépnél	ének kottából	Énekelj az Úrnak, 178.o. 10 perc
2. Mi a bölcsesség Az óravezető bevezető gondolatai, lásd Alapgondolat, Bevezetés 1.	Az óravezető előadása	Jegyzetfüzet, ceruza 5 perc
3. Hol találkozunk ma bölcsmondásokkal lásd Bevezetés 2. Az óravezető előző alkalommal felkéri a résztvevőket, hogy hozzanak ilyen irodalmat. Két fős kiscsoportban belélapoznak egy-egy könyvbe és választanak belőle egyet, amit aztán felírnak egy nagy ív papírra és megosztanak a többiekkel.	Kiscsoportos munka, utána csoportos beszélgetés az óravezető irányításával	Könyvek, nagy ív papírok, vastag rostíron, tábla, cellul, jegyzetfüzet, ceruza 20 perc

Feladat	Módszer	Eszközök, idő-tartam
<p>4. Bölcsesség a Szentírásban Az óravezető előadása, lásd Bevezetés 3.</p>	Az óravezető előadása	Jegyzetfüzet, ceruza 10 perc
<p>5. A Példabeszédek könyvének rövid áttekintése A óravezető előadása Lásd Bevezetés 4.</p>	Csoportos beszélgetés az óravezető irányításával	Szentírás Jegyzetfüzet, ceruza 15 perc
<p>6. A Példabeszédek bizonyos szakasza és az egyiptomi Amenemope intelmei közötti rokonság A szövegek áttekintése és összehasonlítása a munkalap alapján és az óravezető előadásának segítségével lásd Bevezetés 5. 6.</p> <p>➤ Talál-e valamilyen hasonlóságot, közös vonásokat a két szöveg között? ➤ Hogy tud rá magyarázatot adni?</p>	Csoportos munka az óravezető irányításával	Munkalap (lásd Bevezetés 6.) sokszorosítva, jegyzetfüzet, ceruza 50 perc
<p>7. Befejező ima, ének</p>	Kötetlen ima	kotta, gyer-tya, gyufa 10 perc

Weöres Sándor: Tíz lépcső

Szórd szét kincseid - a gazdagság legyél te magad.
Nyúdd szét díszeid - a szépség legyél te magad.
Feledd el mulatságaid - a vígság legyél te magad.
Égesd el könyveid - a bölcsesség legyél te magad.
Pazarold el izmaid - az erő legyél te magad.
Oltsd ki lángjaid - a szerelem legyél te magad.
Úzd el számalmaid - a jóság legyél te magad.
Dúld fel hiedelmeid - a hit legyél te magad.
Törd át gátjaid - a világ legyél te magad.
Vedd egybe életed-halálod - a teljesség legyél te magad.

Izajás próféta pecsétje

Magyar Kurír, 2018. február 26. hétfő 12:29

A szakemberek szerint Izajás próféta pecsétjét találhatták meg Jeruzsálemben, az al-Aksza mecset alatt, a városfaltól tíz méterre, a Dávid városának nevezett ősi Jeruzsálem irányában zajló ásátásokon – adta hírül a Háárec című újság honlapja február 23-án.

A szakemberek szerint az a terület, ahol a törött, hiányos agyag-pecsétet megtalálták, Kr. e. 1000-tól, Dávid király uralkodásától Jeruzsálem elestéig, majd a babiloni fogságig, Kr. e. 587-ig az akkori várfalakon belül volt, az Ófelnek nevezett részen, az első zsidó szentély és az akkori város között.

A pecséten korabeli héber betűkkel világosan kiolvasható az *Izajás (Jesajahu)* név és töredékesen a *próféta* szó (*nevi*). Eilat Mazar, a jeruzsálemi Héber Egyetem professzora Ezékiás júdeai király (Hizkijáhu) 2015-ben fellelt pecsétjétől mindössze három méterre találta meg ezt a 2700 évesre becsült leletet, mindeddig háborítatlan és érintetlen, eredeti környezetében, az egykori királyi sütőde mellett.

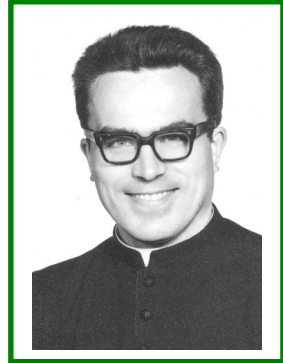
A régészek szerint igen valószínű, hogy az 1,3 centiméteres leleten az *Izajás* név mellett a hiányos *próféta* szó szerepel, de az sem kizárható, hogy a felirat valamely más foglalkozást jelölt, és akkor egy Izajás nevű hétköznapi emberé volt a pecsét.

Forrás:MTI, Fotó:OURIA /Magyar kurír

Konkordancia az Újszövetséghez

A Szentírás tanulmányozásának, a hitoktatók felkészülésének, az egyéni és közösségi bibliaolvasásnak értékes és hasznos eszköze látott napvilágot, amikor az Opálény Mihály által készített „**KONKORDANCIA – Újszövetségi Szövegmutató Szótár**” megjelent a budapesti Hittudományi Akadémia Levelező Tagozatának kiadványaként. Ez azóta is az egyetlen ilyen kiadvány a maga nemében – sajnos, csak a Szentírás újszövetségi részéhez.

Előzmények – Az ötvenes-hatvanas években a vallásüldözés egyik hathatós eszköze volt, hogy nem lehetett kiadni katolikus Szentírást. Csak a négy evangélium jelent meg ócska papíron, később pedig az Szörényi-féle Újszövetség-fordítás, de mindig csak nagyon korlátozott példányszámban. Rendkívüli segítséget jelentett ebben az időben a Nyugatról okkal-móddal, egyesével-kettesével bejuttatott sok ezer Békés-Dalos Újszövetség. Például így: *„Az egyik fiatal káplán összegyűjtött egy ifjúsági csoportot, és ennek az első lelkigyakorlatán az egyik lánynak volt egy csinos, műbőrkötésű, zsebméretű Békés-Dalos féle Újszövetsége. Rácsodálkoztunk: – Hát neked ez honnan van? – Küldte neki a Török Jenő bácsi Bécsből. Csak írni kell neki, és a Török Jenő bácsi olyan jószágos, hogy küldi a Szentírást. Hát ez elég hihetetlennek hangzott, hogy a Török Jenő bácsi vadidegen gyerekeknek ingyen küldözgeti a Szentírást, de egy levelet megér a dolog, gondoltam... Elküldtem a szívhez szóló levelet, és csodák csodája, a Szentírás két hónap múlva a kezemben volt. És nem csak nekem, hanem mindenkinek, aki írt a közösségből Bécsbe a Török Jenő bácsinak...”* (V.É.)

Mert az igény egyre növekedett. Egyre több fiatal is érdeklődni kezdett a Szentírás iránt. Főleg azok, akik lelkigyakorlatokon, táborozásokon vettek részt, titokban, erdőben, hegyek között, kulcsos turistaházakban, bátor papok vezetésével. Amikor 1973-ban végre megjelenhetett az új katolikus bibliafordítás, mindenki nagyon örült, bár a korlátozott példányszám messze nem elégítette ki az igényeket.

A Konkordancia – Hamar kiderült az is, hogy a Szentírás olvasásához, tanulmányozásához segédeszközökre is nagy szükség lenne. Sokan nagy örömmel fogadták, amikor végre magyarul is megjelent – a Hittudomá-

nyi Kar Levelező Tagozatának tankönyveként – három kötet bibliaóra-
anyaggal és vázlatokkal, nevezetesen a *Találkozások*, *Példabeszédek* és a
Csodák, amelyek azóta is közkezen forognak, és három évtized múltán is
sokan, sokfelé olvassák, használják.

Év	FELSZÓLÍTÁS	305
42	FELSZÓLÍTÁS 1Kor 8,17 Titusz... engedett ~ omnak , sót 3774	1Kor 15,5 1Tesz 4,1
or- 42	FÉLT 1Kor 11,2 I féltékenységével ~ elek tite- ket 2206	ApCsel 2 Mt 14,2
~ 0	FELTÁMAD 1453	Mt 27,52
- k- 0	Mt 27,63 azt állította: harmadnapra ~ ok Mt 27,64	Mt 28,6;1 Mt 28,7
31	Mt 12,42; Lk 11,31 Dél királynője feltámad majd Mt 16,21 megölik, de harmadnap ~ Mk 6,14	Mk 6,14
11- 18	Mt 17,9 amíg az Emberfia ~ nem ~ a halálból 1453, 2250	Mk 6,16 Mk 16,9
6- 16	Mt 17,23; 20,19; Lk 9,22 megölik, de harmad- nap ~ Lk 9,7	Lk 9,7
13	Mt 8,31; 9,31; 10,34; Lk 18,33; 24,7 megölik, de harmadnapra ~ 450	Lk 9,8.19
17	Mt 9,9 amíg az Emberfia ~ nem ~ a halálból 450	Lk 24,34
~ 1-	Mt 9,10 mit jelenthet: a halálból ~ 450 Lk 16,31 ha a halottak közül ~ ~ va- ~ ~ ~	Jn 2,22
6		

Ebben az időben történt, hogy egy
elkes fiatal káplán, **Opálény Mihály**
elhatározta, hogy elkészít egy
konkordanciát – ha nem is a teljes
Bibliához, de legalább az Újszövet-
séghez. Tíz évig gépelte a leendő
konkordancia egyes szöveg-
egységeit, több ezer A/6-os
papírdarabka készült így, aztán
rendszerezte, sorba rakta a cetliket
címszavak és nyelvtani alakok
szerint. Végül az egészet egyben és
sorban újra legépeltek. Amikor
elkészült, kiderült, hogy a katolikus
kiadó nem adja (nem adhatja?) ki...
Tíz éves munka hiába vész?

Amikor a Hittudományi Kar biblikus professzora értesült erről, megkérte
Nyíri Tamást, a Levelező Tagozat igazgatóját, hogy segítsen: adja ki a
Levelező Tagozat a hallgatók számára segédkönyvként. Nyíri professzor
szívesen felvállalta az ügyet, és engedélyért folyamodott az Egyháziügyi
Hivatalhoz. Nem utasították el, csak halogatták az engedély megadását.
Opálény atya közben súlyosan megbetegedett. Kórházi betegágyán minden
találkozásunk alkalmával reménykedve kérdezte, hogy megvan-e az
engedély. Végül – egészen fiatalon, 42 éves korában – meghalt. Egy hétre
rá megkaptuk az engedélyt... 1987 Szilveszterén kapták meg az első
példányt Mihály atya gyászoló szülei és kishúga. Leírhatatlan volt az
örömtük, hogy fiuk-testvérük fáradozása nem volt hiábavaló...

A kiadás költségeinek egy töredékét a Levelező Tagozat fedezte, a
túlnyomó részét azonban Opálény Mihály szülei és barátai adták össze,
főként az általa vezetett fiatal, sokgyermekes családok, többségükben azzal,
hogy nem is kérik vissza a pénzüket. Ezért volt lehetséges, hogy a vaskos
kötetet mindössze 300,- Ft-ért árusítsuk. Ez a konkordancia azóta – immár a
Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat gondozásában – újabb három
kiadást ért meg, és máig sokak rendszeresen használják kézikönyve a Magyar
Katolikus Egyházban és határainkon túl.

BIBLIAOLVASÁS

Közös bibliaolvasás a szombathelyi Martineumban – 2018. január 27-én a Martineum Felnőttképző Akadémián tartott lelkinap a Szentírás közösségben történő olvasásához nyújtott segítséget. A napot Németh Edit, Karácsony Mária és a szociális testvérektől Ildikó és Mária testvérek tartották.

Jézus tanítása bátorít minden jószándékú embert: „ahol ketten, hárman összejönnek **az én nevében**, ott vagyok közöttük.” Természetesen nagyon fontos a szándék. Isten szavát, hozzánk ma is szóló üzenetét a Szentlélek kegyelmével, az Ő értelmünket megvilágosító fényénél hallgassuk.

A közösségben történő olvasás más ajándékokat ad, mint az egyéni szentírással történő imádkozás. Sok esetben a csoport másik résztvevőjén keresztül, az ő megosztása által küld üzenetet az én számomra a Szentlélek. (Egyéni olvasáskor a lelkemben történő belső „megértés” közvetlenül érkezik az Úrtól.)

A nap folyamán négyféle szentírás olvasási lehetőséget ismerhettek meg a résztvevők.

A **néven szólítások** a szentírásban, az én néven szólításaim, ahogy az Úr hív, s a végén mi magunk is a néven-szólítás erejével imádságba foglaltuk azokat, akiket a szívünkben hordozunk.

VIGAN módszer, amelyben három, a személyesség felé egyre mélyülő kérdésre adott válasz által hallhatjuk meg Isten nekünk személyesen szóló üzenetét.

A **Blúdes módszer** öt lépésben foglalkozik a szöveggel: Milyen címet adnék a résznek, mit nem értek, milyen összefüggéseket fedezek fel (akár más szentírási helyekkel), mivel értek egyet és mivel nem, mit tehetek, tehetünk konkrétan?

Veszteros módszer: a szentírási szöveghez tett megjegyzéseket (mit nem értek a szövegből, mit értettem meg most újként a szöveg alapján, mi az, ami személyesen megszólított) a csoport közösen megbeszéli. Ha még marad megválaszolatlan kérdés, egy következő alkalomra a csoport szakértő teológustól megtudakolhatja a választ.

Az olvasásra kiválasztott rész lehet a következő vasárnap szentírási szakaszainak egyike, de lehet haladni bizonyos folyamatosság szerint is. A résztvevők biztatást kaptak a rendszeresebb Szentírás olvasásra. Volt, aki már tagja Bibliaolvasó körnek, volt, aki keresi a lehetőségét.

Az Úrnak a Szentírásba foglalt üzenete ma is érvényes. A Szentlélek öröködi afelett, hogy – az egyház tanításával összhangban olvasva – útmutatást nyerjünk életünk mindennapi eseményeihez és az Örökélet felé vezető úhoz.

Szöveg. *Mária testvér*

Forrás: www.martinus.hu/hirek/ - 20118. febr. 4.

Szombathelyen nagy hagyománya van a közösségi bibliaolvasásnak. Társulatunk szervezésében korábban (1994 és 2001 között) már kilenc alkalommal tartottunk a Martineumban ilyen bibliaapostolképző szemináriumot (l. <http://www.biblia-tarsulat.hu/docum/apostolk.htm>)

Németh Edit és Karácsony Mária ezek mindegyikén részt vett, idővel már nem mint résztvevő, hanem foglalkozás-vezető. (*a Szerk.*)

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 4-5-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiejtsdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: 2018.
ápr. 20.: Jn 6,22-29; máj. 4.: Lk 10,25-29; máj. 18.: Lk 6,20-23; jún. 1.: Lk 6,27-36; jún. 15.: Lk 6,37-42; jún. 29.: Mk 6,16-18; júl. 13.: Gal 3,6-9; júl. 27.: Róm 5,1-2; aug. 3.: Gal 3,23-29.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

ÚJDONSÁGOK

HANGOS BIBLIA – 1-4. DVD. – Ára: (4 x 800.- Ft) 3.200., Ft

A SZENT CSALÁD EGYIPTOMBAN – DVD – (Vágvölgyi Éva helyszíni felvételei, kopt énekekkel) Ára: 600.- Ft

Tarjányi Béla: **RÖVID HÉBER NYELVTAN** – Ára: 580.- Ft

Szabó Mária: **GÖRÖG-HÉBER SZÓSZEDET** (174 o.) 2.800.-

BIBLIAKIADVÁNYAINK

KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA *nagyított* (21,5 x 13 cm, bordó, kék, zöld kötésben) 3.500.-

KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA zsebbiblia (19 x 12 cm, bordó, kék, zöld kötésben) 3.200.-

ÚJSZÖVETSÉG és ZSOLTÁROK (16x10,5 cm) 1.600.-

ÚJSZÖVETSÉG [ÖREGBETŰS] Káldi-Neovulgáta szerint (21 x 13 cm, bordó, műbőr kötésben) 2.200.-

ÚJSZÖVETSÉG ROVÁS ÍRÁSSAL 2.800.-

CIGÁNY BIBLIA Ó- és Újszövetség (Neovulgáta) 2.800.-

CIGÁNY-MAGYAR ÚJSZÖVETSÉG, ára: 1800.-

*Belső egyházi terjesztésben Bibliáink árából
Bibliaboltunkban 25 % kedvezményt adunk*

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Bibliaboltunk teljes kínálata megtekinthető honlapunkon:

www.biblia-tarsulat.hu

Isten Szava

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

Közös bibliaolvasás a Martineumban

megmarad örökre
